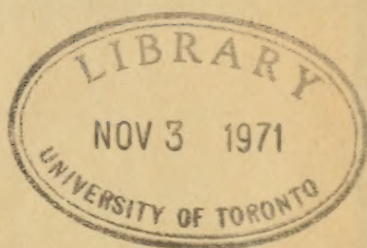

UTL AT DOWNSVIEW

LIBRARY
NOV 3 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

يمن حقنده

داخليه ناظرى طلعت بك افندى يه

آچيق لايحه

بك افندى !

بو هفته آژانس تلغرافنامه‌لرى صنعا ، عسير ، وحديده‌نك محاصره ايدلمك اوزره بولندقلرينى اخبار ايتمكله بتون حميتلى عثمانليلر كبى بزى‌ده داغدار ايلدى ، استقبال وطن حقنده درينجه دوشونديردى. ظن ايدرزكه دوشونمكه حقلى‌يز. زيرا اداره‌مز حاكميت مليه اساسنه بنا ايدلمش بر اداره‌ٔ مشروطه‌در . هر عثمانلى كبى بزده ، نره‌ده اولسه‌ق بو حاكميتك بر جزئنى تشكيل ايده‌رز . بناء عليه منافع وسلامت مليه ووطنيه‌مزى دوشونمك، اجتهاد وتتبعات مخصوصه‌مزى علاقه دارانك انظار انتباهنه، اكثريتك قبولنه عرض ايتمك جمله‌ٔ صلاحيت اصليه ومليه‌مزدن اولديغى تصديق وقبول ايدلمليدر .

بو صلاحيتى محافظه واستعمال ايله ياره‌لرمزى، دردلرمزى كوروب اخطار ايتمك صورتيله اولسون « عرفان » كوسترميه‌جك درجه‌ده مسكنت اختيار ايدرسه‌ك آتى دكل ، حال بيله بزم ايچون طوفاندر .

بزده چشم امعان وارسه آرتق كوروب اكلامه‌لى‌يزكه عالم مدنيت بزدن اعتماد وامنيتنى قالديرمشدر ، اضمحلالمزه هر كسى طرفدار ايتمشدر .

جزيرة العربده دوام ايدن فجايع ، بسيله‌نن آمال واحتراصات تأثيراتيله قورقارزكه حكومتمزك قوه‌ٔ اصليه‌سى اولان « صفت خلافت » تزلزله اوغرامسون . بو صفت معنويه اولماسه حكومتمزك بين الدول موقعى فاس سلطانلغى درجه‌سنه اينر .

فكرمزى اشغال ايدن بو جهت ، جزيرة العربك آلمقده اولديغى رنك ، بزى المناك ايتدى . اجتهاد ادارى جهتندن فرقهٔ غالبه‌نك اجراآتنه « معارض » فرض ايدلمش اولمق يوزندن حال فلاكتده بولنمغله برابر حميةً نظر اعتبار و انتباهه الينور اميديله‌يته بعض مطالعات عرضندن ، وبو مطالعاتمزك انظار عموميه‌يه وضعندن كنديمزى آله مدق .

***

بز ، يمنك تاريخ قديمندن ، حميريلر دورنده كچرديكى عمران ورفاهدن ، ظهور اسلامده آلديغى رنكدن ، والحاصل حوزهٔ عثمانيه‌يه دخولندن بو آنه قدر كوروب كچرديكى وقايع وانقلاباتك صفحات تاريخيه‌سندن بحثه لزوم كورمه‌يز . طبيعيدركه رجال دولت ، امناى ملت بو صفحاتى بزدن زياده تدقيق ، ودور منهدم حميدى‌يه قدر حكومتمزك بو خطه‌يه واقع اولان سوقيات وحركات عسكريه‌سنى‌ده تتبع ايلمشلردر .

بز ، ۱۳۱۴ سنهٔ روميه‌سنده قحط يوزندن باشلايان غلغله‌نك تسكينى وبو خطه‌نك اداره‌جه محتاج اولديغى اصول اصلاحى تعيين وتطبيق مأموريتيله « يمن » واليلكنه ارسال ايديلان صدر سابق حسين حلمى پاشانك زمان مأموريتنى مبدأ تاريخ اعتبار ايده‌رك مسئله‌يى مختصراً تصوير ايده‌جك اولورسه‌ق ظن ايدرزكه لازم اولان « احاطه » يى ويرمش اولورز . ذاتاً بو تاريخ ، امام يحيى بن حميد الدينك مبدأ تاريخ قياميدر .

حسين حلمى پاشانك يمنده اتخاذ ايلديكى تدابير ادارى نه ايدى ؟.. مأمورين ملكيه‌نك جامه ولباسنى تبديل ايدى كه بو تدبير « ! » قبائلك حسيات روحيه‌لرى اوزرنده فنا بر تأثير براقديروب ، حكومتك وقع وحيثيت ونفوذينى كسر ايلمشدى .

قبائلى ؛ تبديل لباس وجامه ايله اغفالى تدبير اوله‌رق قبول ، بر حكومت ايچون نه درجه كوچكلكدر . خاصةً يمن اهاليسى كبى فطرةً ذكى ، متجسس ، متحسس بر قومه نه رنكده تأثير ايده‌جكنى ملاحظه ايده‌ممك درجه‌سنده غفلت بر حكومت ايچون معيوبدر .

پاشاى مشار اليهك ايكنجى تدبير اداريلرى « ! » عزيه ومشايخ تشكيلاتنى مختارلغه قلبى ،

ایدی، ـ که بوده انجق مشایخ نفوذیله ضبط ایدیله بیلمکده اولان قبائلك امام یحیی جهتنه تمایللرینی تقویه ایلمشدی.

اوت، حسین حلمی پاشا صنعاده اعانهٔ اهالی ایله حکومت قوناغی، خستهخانه، مکتب کبی بعض اماکنده وجوده کتیرمکه موفق اولمش ایدیسهده اداری اجراآتی، یمنی اکلایانلرجه بو کونکی تزلزلك مبدائی اولهرق قبول ایدیلور. هله صدارتندهکی تدبیرسزلککی مسئلهیی بتون بتون چیغرندن چیقارتمش اولدی.

حلمی پاشادن صکره یرینه توفیق بك کوندریلوب حسین حلمی پاشانك تدابیرندن دهرجعت ایدیلهرك یمن ادارهسنه اسکی رنك وقدرت ویرلك ایستهنلمشدی. حسین حلمی پاشا ادارهسنده متضرر اولان مشایخ، رؤسای قبائل، توفیق بك ادارهسندهکی رجعتی کورنجه شیماروب، توفیق بکك وقارسزلغیده منضم اولنجه ـ حسیاتلری کوزلرنده اولان قبائل نظرنده ـ مهابت حکومت، نفوذ دولت بتون بتون غائب اولمق مرتبهسنی بولمشدی.

بو حاله مختلف جریانلرك تأثیرات مخصوصهسی انضمام ایدنجه امام یحیانك جرأت وقوتی آرتهرق مرکز ولایت اولان «صنعا» محاصره وبرچوق مهمات حربیه ایله ید قبائله کچدی وامامت زیدیه نفوذی بو موفقیتله بین القبائل تقویه ایدلمش اولدی.

یمن بو رنکه کیرنجه حکومت ۱۳۱۹ تاریخنده، نظامیه وردیف اولهرق بش بچق فرقه عسکر، احمد فیضی پاشاقومانداسیله سوق ایدهرك صنعا استرداد، عسیرك دخی آسایشی اعاده ایتدیریلهرك خطهٔ یمانیهده تأثیرقوتله موقت برسکون محافظه ایدیلهبیلدی. فقط نه اداری، نهده عسکری هیچ، هیچ برتدبیر وتشبثده بولونمیوب مسئله یاموق ایپلکنه باغلانمش اولدی.

ایشته خطهٔ یمانیه اعلان مشروطیتده بو حالده ایدی.

***

۱۰ تموز ۱۳۲٤ ده مشروطیت اعلان اولونجه، ولایات سائره کبی یمنده بر هیجان ایچنده

یکی حکومتك آله‌جغی طور ورنکه مترقب ومنتظر بولندی . سکونی بر مدتجك محافظه ایتدی .

کامل پاشا صدارتنده امام یحیی برنامهٔ مخصوص ایله بعض مطالباتده بولنمق،وپای تختك آلدیغی رنك اداره‌یی — تحریکات متمادیه‌یه بناءً — یاقیندن تتبع ایتدیروب اکلامق اوزره استانبوله آدملر کوندرمشدی .

کامل پاشا امامه بر « رنك رسمیت » ویرمامك ایچون بو ذواتله مذاکره‌یه کیرشمدی . فقط مأیوس ایتمه‌رك ،امیدلرینی کسمیه‌رك عودتلرینی تأخیر زمیننده آووتدی. ظن ایدرزکه کامل پاشانك بویولده‌کی حرکتی انقلاب ایچنده بولنان حکومتك استقرارینی،ویمن آسایشنی صورت قطعیه‌ده تأمین ایده‌بیله‌جك برقوتك تدارکنی قولایله‌جق زمانی بولنجه‌یه قدریمنده سکونی محافظه‌ایده بیلمك یولنده تدبیرایدی . ایشته مسئله بویله معلقده ایکن کامل پاشا سقوط ،یرینه‌حسین حلمی پاشا صعود ایلمشدی.

امام یحیی مرخصلری،بو تبدلدن بالاستفاده همان حسین حلمی پاشایه یناشدیلر ، حسن قبول کوروب امامك تکالیفنی رسماً مطالبه‌یه باشلادیلر.حکومتله‌مذاکرات قپولرینی آچدیردیلر. امام یحیی‌نك تکالیفی : (حسین حلمی پاشانك افشا أتنه کوره) ولایت واردو مرکزلرینك حدیده‌یه نقلی،وجبل قسمنك امامت زیدیه اداره‌سنه ترکی ، تهامه‌ده امر قضانك امام طرفندن نصب أولنه‌جق قضاته تودیعندن عبارت ایمش .

حسین حلمی پاشا امامك‌مطالبات‌سائره‌سی اره‌سندن بو مطالباتی اهمیته آلوب تروبجنه‌ده متمایل کورینه‌رك ارکان حربیهٔ عمومیه رئیسی غزت ، پیاده دائره‌سی رئیسی فرید پاشالرله اوقاف مفتشی حسنی افندیدن مرکب معارف ناظر اسبقی عبد الرحمن بکك ریاستی آلتنده بر قومیسیون تشکیل ایتمك ، ومجلس مبعوثانده خفی جلسه عقد ایلمك کبی تدبیرسزلکلرده بولنه‌رق امام یحیانك احتراصاتنی قوتلندیرمشدی .

ایشته یمن مسئله‌سی حسین حلمی پاشا صدارتنده بو رنکه کیرنجه فنا بر جریانه قاپدیرلمش اولدی .

ذات نظارتپناهیلری حالك ، جریانك فنالغنی تقدیر ایده‌رك بنای دولتی صارصه‌جق بومساعدات وامتیازاته میدان ویردیرمیه‌رك یمنك امر اصلاحنی تعهدوبوصورتله مقام نظارتی احراز بیوره‌رق — بر امر واقع — حالنه کیرمك اوزره بولنان مسئله‌یی تأخیره موفق اولدیغکزدن شایان تبریکسکز .

ذات عالیلری دخی داخلیه نظارتنی احراز ، یمن اصلاحنی تعهد ایتدیککز حالده تدبیر اوله‌رق، توفیق افندی نامنده بر ذاتی نصایح اجراسی ایچون او آرالق باش قالدیران سید ادریسه کوندرمکله ، و اوفاق تفك بعض سوقیات عسکریه ده بولنمقله اداره‌ٔ مصلحت ایتدیکز، اساسلی بر اجراآت کوستره مدیکز . شبهه‌سزدرکه اطرافی قاپلایان غوائل داخلیه وخارجیه‌دن، خاصةً آرناوودلق حقنده کی تصوردن طولایی یمنه قارشو قطعی بر حرکت ترتیبنده بولنه‌میورغائله‌دن خالی بر زمان سکون انتظار ایلیور ایدیکز .

بز بو جهتی بویله محاکمه وتلقی ایده‌رك سزی معذور کورییورز . آنجق حال بو مرکزده ایکن . یمن والیسنك ناموسم قبائلدن سلاح جمعنه تشبثی . یمنه مخصوص ایش کبی — یمنده احکام شرعیه اقامه ایدیله‌جکنه — قرارلر اعطا واعلاننی حاله کوره بیوك بر خطای اداری اوله‌رق تلقیده امید ایدرزکه سزده بزه حق ویررسکز .

هرنه‌ایسه کچمشه تلهفله وقت کچیرمك . حالده چالیشه‌رق استقبالده مقصوده ایرمك ایسته‌ینلره یاقیشماز . آنجق لاحقك ، سابقه بکزه‌مه‌مسنه جهد ایدوب وظیفه‌ٔ ملیه‌مزی ممکن مرتبه ، وفقط بر تأمل تام ایله ایفا ایده‌لم .

*
* *

بو دفعه صنعانك سقوطی ، عسیرك، حدیده‌نك محاصره‌لری خبرلری اوزرینه اللی طابور

مقدارنده بر قوه عسكريه‌نك سوقنه قرار ويرلديكني ينه آژانس تلغرافنامه‌لرندن خبر آلدق .

بو قوت؛ جزيرة العربده موجود قوته ضم ايديلنجه، مدبر اللرله‌ده قوللانيلنجه، سوقياتده دخي انتظام واصوله رعايت اولنوب، بقامزي اوزله‌مكدن كچه‌مه‌ين انكلتره حكومتي ده اوقشانوب مداخله ايتميه‌جكنه امنيت حاصل اولنجه يه‌نك دكل، بتون جزيرة العربك امر اصلاحني تأمينه كافيدر .

بناء عليه بو لايحه‌مزده يمن حقنده‌كي سوقياتده اتخاذي لازم تدابيري بيان ايله اكتفا ايدوب نظر اعتباره النديغني كوره‌جك اولورسه‌ق تشكيل اداريسنه دائر اولان مطالعاتمزيده بشقه‌جه بر لايحه ايله عرض ايليه‌جكمزي وعد ايله شمديلك بر فكر ويرمش اولمق اوزره بو لايحه‌يه اوفاق بر پروغرامله علاوه سيله اكتفا ايده‌جكز .

*
* *

هر شيدن اول شوني ده عرض ايده‌لم كه جزيرة العربك هر جهتنده اغتشاش موجود ايكن، يالكز يمن قيامنك نظره اهميتله چارپمسي، بر مسئله داخليه شكلنده كورنمسي، يمن قبائلنك امامت زيديه اطرافنه قديمدن برو طلاپلانوب بر «هيئت اجتماعيه» شكلنده تجلي ايتمسندن، وباشليجه تحريكات خارجيه‌يه معروض بولنديرلمش اولمسندندر .

بو دفعه شافعيلرك سيد ادريس اطرافنه اجتماعله امامت زيديه‌يه مظاهرتلري مسئله‌نك رنكني تبديل ايلمشدر؛ وظن ايدرز كه حكومتمزه تحريكاتك درجه وقوتني اكلاتمشدر .

مذهب اختلافلري سكز اون ميليون راده‌سنده بولنان عرب عنصريني وحدت سياسيه تحريسندن منع ايده‌مز . يالڭز بر عنصر «خلافت» كبي بر قوته مالك اولنجه تأسيس وتحكيم نفوذ و اداره‌ده اوت؛ بو اختلافات مذهبيه‌دن استفاده ايده بيلور .

بو كون يمن حال قيامده. حكومت عسكر سوقي تدبيرنده‌در. اميد ايدرز كه بو سوقيات سابقده واقع اولانلره بكزه‌ميه‌جكدر . يكيدن بيهوده قانلر دوكديرلميه‌جكدر . هله امتيازات ويا بعض مساعدات ويرلميه‌جكدر .

امامت زيديه‌يه اوفاق بر امتيازه بر صلاحيت رسميه ويريله جك اولورسه امين اوله‌لم كه مسئله بتوان بتون وخامتيله دهشتيله كنديني كوستره جكدر. حجاز، عراق، جهتلرنده والحاصل جزيرة العربك بتون نقاط مهمه‌سنده، وحتى سوريه اطرافلرنده قياملر، قتاللر باشليه جقدر.

دها واضح اوله‌رق يمنك بوكونكي صفحه سني تصوير ايچون ديه بيلورزكه بوكون يمنك الهجغى رنكه كوره عرب عنصري تعيين سياست ايده جكدر. بوكون يمن مسئله‌سي برچوق آمالك ميدان تجربه ده پيشدارى صورتيله آتلمشدر.

بوكون جزيرة العرب تلقينات، تأثيرات، تحريكات ايله عموميتله خسته‌لنمشدر. مسئله اهميتي درجه سنده تلقى ايدلميه جك اولورسه حكومتمزك قوه اصليه سى صارصيله جقدر:

بوكون يمن مسئله‌سي مهم بر رنك وشكلده‌در. جزيرة العربى روح خلافت بيله‌رك مسئله‌يه اكا كوره تدبير، تدبير قطعى اتخاذ ايتمليدر. بوبابده پاره وقوت صرفندن چكنمامليدر. معاذالله يمنده عدم موفقيت حكومت عثمانيه نك اضمحلالنه مقدمه اوله جقدر.

***

موقع جغرافيسي معلوم اولان جزيرة العربه خريطه اوزرندن سطحى باقيلورسه چول وهر نوع ثروتدن محروم فرض ايديلور. چوللرينى احيا ايده جك وادى وجباللرده نبره نظر القا ايدلكه بو مبارك خطه نك جبالى ايله واديلرينك مالك اولديغى ثروته دنيانك هيچ بر اقليمى مالك دكلدر.

بو خطهٔ مباركه — منتظم بر اداره‌يه نائل ايتديريلورسه — مصارفات محليه‌سني تسويه‌دن بشقه سنوى مركزه برقاچ ميليون ليرا ارساﻻت تأمين ايده بيليور.

مصرك اوتوزسنه اولكى وارداتى تقريباً بش ميليون ليرا ايكن تنظيم ايديلان اداره‌سي سايه سنده بوكون يكرمى ميليون ليرا راده سنى بولمشدر.

بوبابده‌كى مطالعاتى شمديلك تأخير ايده جكز؛ بوكون تهديدى آلتنده بولنديغمز حاله قارشو سوقيات عسكريه نك تأمين موفقيتنه دائر اولان مطالعه واجتهادمزى تقديم ايليه جكز.

***

متعدد یمن حادثاتی ، بالخاصه دور سابقك صوك ١٣١٩ قیامی : رجال حکومتله جهت عسکریه نك اوستون کوری ایش کورمك ، اداره مصلحت قاعده سقیمه سنی ترك ایلمك لزومنی علناً اخطار ایتمشکن ، تأسف که رجال حکومت ایله جهت عسکریه بو اخطاری « حسن » بیله ایده مامشلر .

شمدی یه قدر دوکیلن ، هدر ایدیلن بونجه قانلرك ، صرف ایدیلان بونجه خزینه لرك مسئولیت معنویه سی رجال سابقه ایله جهت عسکریه یه عائد در .

حادثاتی اولدن کورمك ، اوزاق زمانلره عائد تدابیری اجرا ایلمك حکومتاك وظائف اصلیه و اساسیه لرندن ایکن حکومتمزیمن وقایعی حقنده هیچ بر تدبیر عاقلانه ده بولنمامشدی .

ایشته ماضینك بو سیئاتندندرکه بوکون قارشیمزده ینه بر « یمن مسئله سی » فقط بتون دهشتیله تجلی ایتدی .

پای تختدن ، منابع اصلیه دن ، دار الحرکاتدن اوزاق بولنان نقاط و ایالاتك تحکیمی الك بسیط تدابیر وقواعددن ایکن : جهت عسکریه یمنك روحی اولان بو کیفیت مهمه یی دخی خاطرلیه مامشدی .

یمنك مرکزه اوزاقلغندن بشقه هرکون عصیانه مستعد ومهیا قبائله مرکز اولمسی : امر تحکیمك لزومنی تزیید ایتمشکن بوده دوشونیله مامش .

١٣١٩ ده صنعا محصورینك مدت محاصره لری اثناسنده ، وکرك امامدن استردادی صره لرنده ویریلن بونجه تلفات امر تحکیمك لزومنی جهت عسکریه یه اخطار ایده مامسی شایان حیرتدر .

بلغار ، صرب ، قره طاغ ، یونان ، حتی روسیه حدودینه آتیله جق بر قازمه ایله چیقاریله جق بر کورك ؛ امین اولملی که یمندکندن دها مهم دکلدر .

تحکیمات : قارشیسنه چیقیله جق دشمنك اسلحه وقوتیله متناسب اوله جغندن بلغار ،

صرب ، قره طاغ ، يونان ، روسيه حدود لرينه آتيله جق بر قازمه ، چيقاريله جق بر كوركه مقابل عنه يكرمى قازمه ، وبلكه قرق كورك آتيلوب چيقاراق صورتيله مصارف جهتى ده سهلدر . قولاى ، قولايلغى درجه سنده بسيط اولان بو مسئله مهمه ده اونودلمشدى .

«صنعا» يه يا پيله جق بر «بلوك» لك بسيط بر قاچ «طابيه» ذاتاً مناعت موقعيه سى اولان شهرك غير منتظم امام قوتلرى طرفندن ضبطنى محال قيله بيلور ايدى . بالخاصه «صنعا» نك خصوصيت موقعيه سنه كوره موجود تپه لر ، آرالرى «تل اوركو» لرله قپاتديرلديغى صورتده تپه لر نقطه استناد اولمق اوزره اوجوز ، وفقط پك قوتلى بر موقع تأمين ايتمش اولورلر دى . برده بوغاز وتپه لره اولسون تعبيه ايديله جك «قوپول» لر درونده كوچك چاپلى طوپلرى حاوى متحرك زرهلى «قوپول» لر ايله بوغازلر سد اولنه بيلور واوزاق مسافاته تأثير وبو صورتله خط محاصره تحديد ، اوزاقلرده توقيف ايديله بيلور ايدى .

جهت عسكريه بو تحكيماتى دوشونه مديكى كبى هر آن ايچون بر حركت عصيانيه يه مقابل صنعا اطرافنده افرادك بدنلرندن دائمى بر سپر ، وقت سكونده بر «غارنيزون» بولنديرمدى . بناء عليه هيئت عسكريه وبالخاصه يمن قوماندانلرى ايله اركان حربيه سى مهم اولديغى قدر بسيط اولان بو ايكى خصوص مهمده اهمال ايتمش اولملرى بيوك بر قصور در . برى دار الحركاتدن اوزاق مواقعك تحكيمى . ديكرى عكسى تقديرده كافى مقدار «جانلى غارنيزون» ى هر آن ايچون مالزمه لازمه سيله حال سفرى اوزره صنعاده بولنديرمق .

دولت عثمانيه محارباتنى . تا قانونى سلطان سليمان دورندن تدقيق ايدنلر . ميدان محارباتده افراد عساكرك – نفرلكى درجه سيله متناسب اولمق اوزره – خدمتنى . ضابطانككندن زياده بولورلر . مؤرخينك خصوصات عسكريه حقنده كى تنقيداتى همان هيئت ضابطانه

منحصر قالمشدر . صنعانك قبائل طرفندن متعدد دفعه‌لر محاصره‌سی اثناسنده صوك درجه‌یه قدر عسا كرك مدافعه‌ده بولنملری واكمال وظیفه ایلملری بو تنقیدانك محق اولدیغنی اثبات ایدر .

اوت، ضابطان دخی بو مدافعه‌لرده جانبازانه خدمت ایتدیلر . یارالنملر كوستردیلر . فقط آنلر ضابط اولمق اعتباریله دها بیوك وظائفله مكلف ایدیلر . وظائف اصلیه‌لری عسا كره مقتضی زمانی قزاندیرمق ، اسباب مدافعه‌یی صنعاده اولجه احضار ایتدیرمك ایدی .

صنعانك تسلیمی افرادك مدافعه‌ده‌كی قصورلری نتیجه‌سی اولمق اوزره اعتبار اولنه‌من . ضابطانك وظائف اصلیه‌یه رعایتسزلكلرندن ، تقدیرسزلكلرندندر .

ایشته هیئت عسكریه‌من مع التأسف نه تحكیمی ، نه غارنیزونی ، نه‌ده زمان جهتیله اسباب مدافعه‌نك باشلیجه‌سی ؛ روحی اولان اسباب تعیشی دوشونمامشلر ایدی .

صنعانك ١٣١٩ ده‌كی اسباب سقوطی تدقیق ایدلسون : باشلیجه سبب ذخیره سزلك اولدیغی كوریلور . قبائله تسلیم رسم كچیدینی اجرا ایدن عسكرك النده سلاح ، بلنده فشنك وار ایدی . نقصان اولارق یالكز بر شیلری بر شیلری واردی . اوده آه معده‌لری بوش ایدی . سلاحی ایله، فشنكی ایله عرض تسلیمت ایدن عسكر، هواده قوش زمینده حیوان براقامشدی . فقط نباتات آنلق وجودنده‌كی قوتی، عسكر دسنده‌كی قدرتی محو ایتمشدی . ایشته یكانه اسباب تسلیمیه بو ایدی . نه تلفاتك كثرتی ، نه ده عسكرك آزلغی ایدی .

بناء علیه جهت عالیهٔ عسكریه‌نك وقتیله صنعایه لزومی درجه‌ده ادخار ذخائر ایتمه‌یشی ، منطقه سنه عائد اولمق حسبیله كندی تشبثاتیله ثمن هیئت عسكریه سنك بونی یاپماسی عفو اولنه میه‌جق درجه‌ده بیوك خطالردندر .

حال واستقبالده ، تدبیر آلمق ایچون چاره ماضیده تمنده یدیكمز طایاقلرك سببنی بولمقدر . بو تحری یه لزوم كورمزسه‌ك تدابیرده‌كی نقصانمز یوزندن یدیكمز طایاقلرك دها پك چوق آجیلرینی یرز .

صنعا وعسیر بسیط بر صورتده تحکیم ایدلمش اولسه ایدی ، نه امام ، نه ده ادریس تجاوز ایده بیلورلر ایدی .

اوت، صنعا وعسیر مستحکم اولسه ایدی، حدیده یه بیله بر درجه یه قدر اوزاقدن اولسون تأثیر ایدر « اندیرهلك » مدافعه یاپار ، وبو کون بزی پك مشکل وضعیت قارشوسنده بولندیرمز ایدی .

هله حدیده نك دخی سید ادریس طرفندن بو دفعه محاصره سنی اخبار ایدن اژنسلردن پك واضح اوله رق اکلا یورزکه ایشك اچنده خارجدن — داخلده اولمق صورتیله — عسکر ، معنای جامعیله عسکر اللری واردر .

اشقیاء قوای غیر منتظمه ، درمه چاته چته لر دائما طاغ باشلرینی ، بوغازلری تحصن گاه بیلورلر . بو مواقع آنلری مقناطیس کبی جلب ایدرکن سید ادریسك باشلیجه « انزال نقطه سی » اولان حدیده یی ضبطه قالقشمسی، وبو صورتله بشقه بر انزال نقطه سی تحریسنه عساکر عثمانیه مزی مجبور قیلمسی، وبونك نتیجه سی اوله رق عساکرك یولسز قسملردن ، چوللردن حرکته مضطر بر اقامسی ، حدیده یه متفرق صورتده نزول ایده جك عساکرمزه فائق قوتله تعرض ایده رك — عدداً فائقیتی سایه سنده — دائما غلبه چاله بیله جك بر موقع مهمی هدف اتخاذ ایتمسی ، کمی طوپلرینك خارجنده بکلیه رك بر قسم عسکرك قره یه خروجیله برابر اوزرلرینه حرکت صورتیله کمی طوپنك اهمیتی اوله میه جغنی سید ادریس دکل، شهرت قزانان بزم الایلردن یتشمه برچوق امرای عسکریه مز بیله تقدیر ایده مز . ایدی

دار الحرکاتك اقسام متباعده سنك انزال نقطه لرینك دخی تحکیمی الك بسیط قواعددن ایکن بونکده لایق درجه ده بولندیرلمامش اولدیغی اکلاشیلیور .

ایواه که عننك قزغین طوپراقلرینی بو پایان قانلره « محور حرکات اوله » جق نقاطك اهمیت ولزوم تحکیمنی بو کونه قدر اخطار ایده مامش .

حکومت مشروطه مز بوکون بو خطالرنتیجه سی اوله‌رق مشکل بر وضعیت قارشوسنده بولنیور .

صنعا محاصره ایدلمش ، حدیده دخی محاصره ایدلمك اوزره امش .

نه یاپملیدر ....

ادریسك حدیده یی محاصره ایتمك اوزره بولندیغی خبری ؛ بزه صنعا محاصره سنی اونوتدیردی . نظر همیتی حدیده یه چویردی . بو لایحه مزیده سرعتله یازدیروب علاقه‌دارانك انظارینه تقدیمه مجبور قیلدی .

شمدی صنعادن اول حدیده یی دوشونمك ، صنعادن اول حدیده یی سرعتله قورتارمق اقتضا ایدر .

حدیده « غارنیزون » ی قوتی مجهولمزدر . مع مافیه نه دن عبارت اولورسه اولسون قوتنك آزلغنی کوسترر . بناءً علیه یاپیله جق ایلك ایش حدیده قوتنی تزیید ایتمك ، سقوطدن قورتارمقدر . قوتنك « عدداً » تزییدی اوزون وقته محتاج اولمقله « سلاح » قوتیله تزییدی چاره سنه وقت ضایع ایتمکسزین تشبث لازمدر . زیرا حدیده‌نك سقوطی ، صنعانك سقوطنی — حدیده یی تکرار ضبط ، ویا دیکر بر نقطهٔ انزال تحریسی ایله اوزون ودولامباجلی یوللر ، چوللر داخلنده حرکت طولایسیله ضیاع زمانی بادی اوله جغندن — تسهیل ایده جکدر .

بناءً علیه یاپیله جق ایلك ایش تکرار ایدرزکه حدیده نك « سلاح قوتنی » تزیید ایتمکدر .

بونك ایچون ده سریع واپورلر ایله : — دها طوغریسی — طورپید وکچرلر ایله‌ویا آویزو طورپیدورلرله — زیرا مع الاسف بزده طورپیدو قراوزوردی یوقدر — کافی مقدارده « مترالیوز » هر شیدن اول سوق ایدلملیدر .

حدیده سلاح قوتنك پیاده عسکری واسطه سیله تزییدی اقلی بر آیه ، یکرمی کونه

متوقفدر . حالبوكه اون بش الی یکرمی مترالیوز تفنکنك مازمه و افرادیله ؛ ایکی ویااوچ آویزوطورپیپورایله حدیده یه سوقی حداعظمی بش کونده وقوعه کله بیلور . بو نقلیات سریعه یه « پروژ کتور » لرده ترفیق ایدیلور .

نقلیات عسکریه نك آرتق پیدرپی اجرا سندن وازکچمه لیدر . زیرا معاذ الله حدیده سقوط ایتدیکی تقدیرده عسکر واپورلرده قالور .

بناءً علیه بالاده کی طریق ایله حدیده سلاح قوتیله تأمین ایدلدکدنصکره لزومی اولان عسکر بر « دور تام » ده نقل ایدلملیدر . بونك ایچونده قومپانیالردن سریع السیر واپورلر ایجاراتملیدر . قطعاتك تجمعی ایله ده وقت غائب ایتمامك ایچون الك یقین . والك حاضر بولنانلرینی صره یه باقمقسزین سوق ایتملیدر .

برده حدیده خط محاصره سنك اوزاقلرده توقیفی . وبناءً علیه مدت مقاومتك تزییدی ایله دور تام اجراسنه قدر حدیده نك الده بولندیرلمسی ایچون ده دونمای عثمانیدن بر قسمنك وخاصةً مجیدیه ، حمیدیه قراوزورلرینك همان حدیده یه سوقی اقتضا ایدر .

یمن احوال واراضیسنه آشنا ضباط مقتدره نك ـ حدیده نك سقوطی حالنده ـ احتیاطاً دیکر بر « انزال » نقطه سی بولمق . تعقیب ایدیله جك یوللرك استقامتنی تعیین ایتمك مقصدیله حدیده وجوارلرینه ، نظر دقتی جلب ایتمکسزین شمدیدن سوقی اقتضا ایدر .

حجاز ، عراق ، وسوریه یه بر تقید تام اجراسنی تأمین یولنده برر ردیف فرقه سنك سلاح آلتنده بولندیرلمسی تدابیر احتیاطیه جمله سندن اولملیدر . اهمال ایدلمامليدر .

خصوصات سائره علاقه دارانجه محلنده ، ایش باشنده کوریلور قرار ویریلور . بویله بر لایحه ده بوندن زیاده تفصیلاتی بز محذوردن سالم عد ایده مه یز . یشیل ماصه اوزرنده خیالی پلانلری ، کاغد اوزرنده تصویری سوه مه یز .

***

«جزيرة العرب» لك ضبط اداره سى حقنده طاب وقوعنده تفصيلات لازمه سيله عرضنى ـ اشبو لايحه مزك مقدمه لرنده ـ وعد ايلديكمز تشكيلات وتقسيمات ادارى وعسكرى حقنده شمديدن اركان دولت ايله فرقهٔ غالبه يه بر فكر مخصوص ويرمش اولمق املايله غايت مختصر بر پروغرام عرض ايده جكز. شويله كه :

بو كونكى سوقيات وحركات منتظم صورتده اداره ايديلوب ـ ممكن اولديغى قدر قان دوكمكسزين ـ حديده ، عسير ، وصنعا استرداد ايديلوب ، جزيرة العربده بو صورتله حكومتك نفوذ وسطوتى كوسترلدكدن صكره اساسلى ومتين تشبثات ادراى لازمه دندر .

اول امرده يمنى بوحالده بولنديران ، وهابيلرى حال بدويتده يشاتان ، حجازى غريب بر اداره ده براقان ، مسقطه حكومتى طانيمايان باشليجه سبب مركزدن اوزاقلقلريدر

بناءً عليه يمنه ، وحتى بتون جزيرة العربه تام معناسيله صاحب اوله بيلمك ايچون بو مسافه لره حاكم اولمق اقتضا ايدر .

يمن ، جزيرة العربك مراكز سائره سى مركز اصليدن ، يعنى استانبولدن بو قدر اوزون بر مواصله ايله اداره اولنجه اغتشاشاتك هر آن ايچون ظهورى آشكاردر . بناءً عليه يمنى مركزه تقريب ايتمليدر .

بونك ايچون ده صنعايى بر شمندوفر خطى ايله مركز اصلى يه وياجواره ربط ايتمليدر . خطوط حديده نك هر حالده مالمز اولمسنه ده دقتده ذهول ايتاملیدر .

سودانيلر وحشى ، حكومته الفتلرى يوق ايكن انكليزلر طرفندن بو كونكى اداره لرى ، اوحيرت ويرن آثار عمرانى وجوده كتيرمه لرى هپ « خرطوم » لك قرق ايكى ساعتلك بر مواصله يه ربطى سايه سنده در .

بناءً عليه بزه كوره ، يمن اداره سنى تحكيم يولنده حجاز خطنك تمديدى ، وياساحل قسمنى تعقيباً بر خط انشاسى الزمدر . حجاز خطنك تمديدى ، قبائل اورته سندن چكملك

طولایسیله مشکلاتی حائز ایسه ده بو کامقابل کذرکاهده کی قبائلی تمدین واطاعته المغی قولایلشدیرر.

بوندن بشقه بصره کورفزینی تعقیباً بغداددن دخی ساحل بوینجه دیکر بر خطك تمدیدی ممکن اوله بیلیور ایسه ، بوقدر زماندنبری باشه چیقیله میان بالجمله غوائل رفع ایدیله رك بتون جزیرة العرب حاکمیتی ، تأمین کبی تدابیر اصلیه اتخاذ اولنمش وممالك عثمانیه یه — هر یرنده اسایشی مضبوط قوجه بر جزیرة العرب — سایهٔ مشروطیتده ربط ایدیلوب بنای دولت ترصین ایدلمش اولور. هله جزیرة العرب ایله بصره کورفزنده حاکمیتی — آخرك حاکمیتندن اول — طاقنمق صورتیله، مشکلات مستقبله مز کوکندن قالدیرلور.

(بونی یاپه مه یز. چوق مصرفلیدر) دوشونجه سنه کلنجه دیرزکه:

— شمدی یه قدر یمنه، حجازه، عراقه، صرف سوقیات ایچون صرف ایدیلن پاره لرك حسابی؛ قیودات رسمیه سندن چیقارلسون تکمیل جزیرة العربه حاکم اولمق ایچون مقتضی پاره دن چوق فضله کوریلور.

ایشته بو جهتك بر طرفدن استکمالنه چالیشمغله برابر حرکات عسکریه نك امکانی متعاقب بر عفو عمومی ایله آهنك اداره محور لایقنه قونملیدر. بتون قبائله بو صورتله نفوذ حکومت تعمیم ایدیلنجه؛ نفوذ خارجنده بولنان مواقعی ده اعتباره الهرق جزیرة العربی — اختلاف مذاهبی اساس اتخاذ ایده رك — تشکیلات وتقسیمات حاضره سنی بتون بتون لغو ایله یکیدن بتون جزیرة العربی بر ولایت اعتباریله متعدد لوا، قضا، ناحیه. و دوائره تقسیم ایتملیدر.

هر بر لوائی ایجاب ایدن قضا ونواحی ودوائره آیرملیدر. تشکیلاتده بر اثر تجدد کوسترمش اولمق وتأسیسات جدیده نك قوتیله نتایج مطلوبه یی سرعتله استحصال ایتمك یولنده لوا، قضا، ناحیه کبی تقسیمات سابقه یه ویریلان اشبو اسملر ترك ایدیلوب مزاج وعاداته، لسان وافکاره ملایم مؤثر نامله تحویل ایدلملیدر. بو تقسیماتك آهنکنی بر والیٔ عمومینك نظارت واداره سیله محافظه، ووالیٔ عمومینك معین مرکزی اولمیه رق معیت مختصره سیله

سيار حالنده بولنديرملیدر . - بو تقسيمات ملكيه‌يی کوسترر بر خريطه لايحهٔ آتيه مزه مربوط ايديله جكدر . -

بو تقسيمات ملكيه‌دن صكره تقسيمات عدليه‌دخی بسيط ، فقط مضبوط صورتده اولمليدر . لوالرده مسائل جزائيه وحقوقيه‌يی رؤيته مأمور آلتی اعضا ايله بر رئيسدن مركب برر هيأت حاكمه بولنديرمليدر ؛ قضالرده دخی عين صلاحيتی حائز فقط دردر اعضا ايله برر رئيسدن وناحيه‌لرده ايكيشر اعضا ايله برر رئيسدن متشكل برر هيأت حاكمه بولنديرمق لازمدر . دوائر داخليه‌يه برر هيأت صلاحيه ايله اكتفا اولنمليدر .

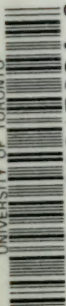
تشكيل محاكم ، اصول محاكمات جزائيه وحقوقيه ايله قانون جزا ولايت مجلس عموميسی طرفندن تعديلدن صكره مجلس مبعوثانك مذاكره‌سندن كچمه‌ليدر .

جزيرة العربده زيديلك ، وهابيلك وسائر مذاهبك آلمقده اولديغی رنك سياسی تعديل ايچون هر مذهبه آيروجه « مفتی المذهب » عنوانيله برر مأمور روحانی تعيين ايدلمليدر . بونلره بول معاشدن بشقه بر شی ويرلمامليدر . صلاحيتلرينی مواد مذهبيه‌يه حصر ايدرك امور اداره حكومته قارشديرمامليدر .

نفوس ، املاك ، اراضی ، اخذ عسكر ، ويركو وسائره كبی افراد ايله حكومت آره‌سنده‌كی هر نوع رابطه ومعامله‌يی - لايحهٔ آتيه‌مزده تفصيلات كافيه‌سی ويريله‌جك اولان - « جزدان » اصولنه ربط ايله معاملات قرطاسيه‌يی تحديد ، قبائل واهالينك حكومت ايله اولان اخذ واعطاسنی تسهيل ايتمليدر . - لايحهٔ آتيه‌ده تعريف ايده جكمز بو « جزدان » اصولی بالجمله ولاياته تطبيق ايديله بيلور . بو صورتله شعبات حكومت معاملات قرطاسيه‌دن قورتاريلور - تشكيلات ضابطه ، تقسيمات عسكريه وسائره لايحهٔ آتيه‌يه ترك ايدلمشدر . اولبابده . . .

قاهره : ١٨ كانون ثانی ١٣١٦ مولانه زاده

رفعت

UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00317324 2